

Prezenta lucrare conține _____ pagini

Numele:.....

Inițiala prenumelui tatălui: .....

Prenumele:.....

Școala de proveniență: .....

Centrul de examen: .....

Localitatea: .....

Județul: .....

Nume și prenume asistent	Semnătura

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A

Anul școlar 2025-2026

Disciplina: *Limba și literatura romani maternă*

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Del pes o tèksto:

I tradiția thaj i edukàcia

I rajni siklärni kaθar i trinto klàsa tradäs le dadenqe thaj le dajanqe jekh bilèto kaj te akharel len k-i aktivitèta 5 Oktòbra – o Internacionàlo Dives e Edukaciaqo.

E dada save avile k-i aktivitèta trebal te vakären palal i profèsia thaj e tradiție andar lenqi familia.

O dad e Florinosqo lel te phenel:

- And-i amari familia, mirro dad thaj mirro pàpus kerenas kaštutne bută save bikinenas len k-o diz. Akana, ame xasardäm kadaja profèsia, si amen aver bută: keras buti and-i fàbrica, sam bikinitòri thaj mirro phral si siklärno.

O dad e Mariaqo mangel te phenel vi vov vareso:

- Me thaj mirri familia sam bašavne. Bašavas k-e abäva thaj kaj e evenimèntură kaj sam akharde. Ame sam lošale ke ingeras maj dur i rromani tradiția. Mirro tikno phral si školutno mediatòro, haj o maškarutno phral si dòktoro. Me kamav kaj mirri tikni čhaj te kerel e Muzikaqo Licèvo te kerel vi škòla thaj i ingerel maj dur vi amari tradiția.

O dad e Jonelosqo vakärel vi vov palal pesqi familia:

- Ame sam andar e kıkavärenqo nămo. Amenθe si importànto i pakiv. Trebal te das pakiv le phuren, te phiravas amen šukar savorrença. Vi ame kamas kaj amare čhave te phiren k-i škòla, te keren o licèvo thaj i fakultèta.

Lošali, i siklärni del duma:

- Nais tumenqe vaš tumare šukar alava. Palal sar vi tume phende, si šukar te avel amen tradicionàlo profèsie vi te avas pakivale. Sa kadja, i edukàcia vastdel amen te aresas manuša pregătíme vaš jekh modèrno societèta. Si importànto kaj tumare čhave te agorisaren i gimnaziàlo škòla, o licèvo thaj i fakultèta.

- Naisaras tuqe rajnie vaš tire svàtură, phenen e dada. Ame kamas te inkeras amari tradiția thaj kaj amare čavorren te avel len edukàcia.

Čhavalen thaj čhajalen, i tradiția si but lači kana rodas vi i edukàcia! Kaj te aresas varekon and-o amaro živipen, trebal te na mukhas amari edukàcia!

Palal o Jonel Kordovan

Xramosar o amboldipen ka-o svàko mangipen, dikhindoj o dino tèksto kaθar o jekhto subijèkto.

1. Xramosar, andar o dino dikcionarosqo artíkulo, o sènso andar i avutni fràza vaś o alav „len”:

„And-o amaro živipen, trebal te na mukhas amari edukàcia...” .

2 pùntură

mekhel vb. 1. *lăsa* 2. *a părăsi* 3. *a abandona* 4. *a ierta*

2. I rajni siklārni kaθar i trinto klàsa tradās le dadenqe thaj le dajanqe ...

- a. jekh lil.
- b. jekh bilèto.
- c. naisarimata.
- d. jekh emajlo.

2 pùntură

O lačno amboldipen si ka-i grafèma

.

3. O Internacionàlo Dìves e Edukaciaqo si p-o ...

- a. 8 Aprìlo.
- b. 20 Febuàra.
- c. 5 Oktòbra.
- d. 18 Decembra.

2 pùntură

O lačno amboldipen si ka-i grafèma

.

4. Xramosar p-o telutno than savo si o título e tekstosqo. Čácar tiro amboldipen xramosarindoj duj informàcie andar o dino tèksto.

4 pùntură

---

5. Xramosar „X” palal svàko enùnco kaj te sikaves kana si cáces vaj na, dikhindoj e informácie andar o dino tèksto.

6 pùntură

O enùnco	Si cáces	Na si cáces
a. E dada save avile k-i škòla trebalas te vakären palal penqi profèsia.		
b. O dad thaj o pàpus le Florinosqe kerenas kaštutne bută.		
c. E zene andar e Mariaqi familia si bašavne.		
d. O tikno phral e Mariaqo si siklărno.		
e. E Jonelosqi familia si andar e kıkavärenqo nămo.		
f. And-e Jonelosqi familia na si importante i pakiv.		

6. Vakăr, and-e 50–80 alava, **palal e edukaciaqi importànca vaš e terne rroma!**

6 pùntură

---

7. O Daniel thaj i Didina vakären palal o pučhipen: „So si maj importànto vaš e rroma?”

O Daniel: *Me phenav so o maj importànto si i edukàcia.*

I Didina: *Me phenav so o maj importànto si i tradicia.*

Xramosar jekh tèksto and-e 60–100 alava, and-o savo te xramosaras so tu patăs palal o phenipen le duje zenenqo.

8 pùntură

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The left edge of the paper has rounded corners, suggesting it might be part of a notebook or binder. The overall appearance is clean and professional, suitable for writing or drawing.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Del pes o tèksto:

Xramosar o amboldipen ka-o svàko mangipen, dikhindoj o dino tèksto kaθar o dujto subijèkto.

1. Si trin silàbe and-o alav ...
- vakäripen.
  - tumen.
  - sikläрни.
  - bute.

2 pùntură

O lacho amboldipen si ka-i grafema

14

2. O alav telal savo si cirdini jekh lînia andar o enûncu: „Avavas but loşali te aven vi tumen ...” si
- substantivo/ navni.
  - pronombro/ sarnavni.
  - vërbo/ kernavni.
  - adžektivo/ pašnavni.

2 pùntură

O lačo amboldipen si ka-i grafëma

3. O vërbo telal savo si cirdini jekh lînia andar o enûncu: „Kaθar i òra 14:00, inkeras jekh vakāripen palal i edukàcia...” si ka-o mòdo...
- indikativo.
  - konžunktivo.
  - kondicionàlo.
  - infinitivo.

2 pùntură

O lačo amboldipen si ka-i grafëma

4. O Alin xramosarel palpale jekh mesàžo pesqe dirigintaqe. Xramosar, maj tele, and-e cúce thana, e trebutne alava palal sar mangel pes and-e parantëze.

4 pùntură

Kuó rajnie,

Naisarav tuqe vaş tiro akharipen. Som but baxtali sosqe tu _____ (**aresel, o indikativo mòdo, o akanutno vaxt**) i siklārni mirre čhajaqi. But plačal _____ (**me, o dativo kèzo**) sar keres butĩ savorre _____ (**siklǒvno, o sociativo-instrumentàlo kèzo, o butipen**).

Savorre aktivitëte kaj keres len tu si but lače thaj interesànto vi _____ (**lačo, o butipen**) vaş amare čhave. Kamav tuqe but baxt, sastipen thaj loşalipen and-o tiro tràjo.

Baxt thaj sastipen,
i daj la Danielaqi

5. Ker jekh propozícia and-i savi o alav „kamipen” te avel ka-o kèzo nominativo.

4 pùntură

---

6. Ker jekh fràza andar duj propozìcie and-i savi e predikàtură te aven e vèrbură „ažukărel” thaj „avel”. E vèrbură d-ašti te aven k-e verver mòdură thaj vaxta.

4 pùntură

---

7. O telutno tèksto si lino palal o internèto. Anda lesθe si vortografiaqe thaj puntuaciaqe doša. Lačhar o tèksto, xramosarindoj les lačhes pa-o telutno than.

4 pùntură

I tradicia si but lačhe kana rodas vi i edukàcia Kaj te aresas varekon and-o amaro živipen, trebal kaj ame te na mukhel amari edukàcia

---

---

8. Ker jekh tèksto, andar 40–70 alava, and-o savo te sikaves „sosθar si importànto i edukàcia and-o amaro živipen?”

8 pùntură

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Del pes o tèksto:

Me sem rrom!

Me sem rrom, si ma' ilo,
Nić ćorro, nići barvalo,
Sar tu', vi ma' si kher, vurdon,
Haj lośalo me zav p-o drom.

Mirro kak aśti te butikerel,
E kakavă, ćirla, e vastenća kerel,
Mukhel man les te dikhav,
Vi me lesθar te siklǒvav.

Kana kakavă me kerav,
Sig' zav lenća and-o gav,
Love manuśenθar te lăv,
Thaj mo kher te inkerav.

Vi mo muj si randărdo,
Murro ćham si sanorro,
Na ćorav me nićjekhvar,
Me sem rom, na xoxavav!

(palal o *Marius Căldăraru*)

Probă scrisă la limba și literatura romani maternă